

د ښاغلي اوباما نوي ستراتيژي

د متحده ايالاتو جمهوررييس باراک اوباما وروسته له اوږدې مطالعې او سلا مشورو څخه بالاخره د مارچ پر ۲۷ د افغانستان او پاکستان په اړه خپله ستراتيژي په سپينه ماني کې اعلان کړه. ښاغلي اوباما د خپل جالب او جامع بيان په سر کې سوال مطرح کړ چې ولې امريکا افغانستان اشغال کړ. هغه سمدستي په متحده ايالاتو کې د سپټمبر يوولسمې تروريستي پېښې يادې کړې، او هغه يې د افغانستان د نيولو اصلي عامل وباله. ښاغلي اوباما دغه راز ژمنه وکړه چې په سيمه کې به د القاعدې، تروريزم، او سرتمبه طالبانو پر خلاف مبارزه لا غښتلې، متمرکه، او موثره کړي. هغه زياته کړه، "موږ د القاعدې د ماتولو لپاره ټاکلې، روښانه او عملي پلانونه لرو. موږ د هغوی د بيا راتگ په مقابل کې هم پوخ تجويز لرو. هغه وويل، "که چيرې دا ستراتيژي کار ور نکرې، موږ به بدلون ومنوو. هغه وويل، په افغانستان او پاکستان کې حالات نازک او خطرناکه دي. په تېرو اوو کلونو کې، د پرمختگ پر ځای شرايط لا خراب سويدي. ښاغلي اوباما، دغه راز، د نظامي هلو ځلو ترڅنگ پر دپلوماتيکې، ملکي سکتور، او سلا مشورو باندې هم زيات ټينگار وکړ.

ښاغلي اوباما پخپل بيان کې د افغانستان حکومت ځيني مهمې او اساسي کمزورۍ په زغرده يادې کړې. هغه وويل، "موږ به نور په افغانستان کې پر اداري فساد باندې سترگې پټې نه کړو، ځکه بډي او رشوت افغانان پر خپل حکومت باندې بې اعتماد کوي. موږ به د افغانستان سره يوې داسې موافقې ته رسېږو چې ددې تړون په اساس به دننه په حکومت کې د بډو او خوښخوريو سره مبارزه کوو. د بين المللي ټولني د مرستو د لگښت لپاره به داسې معيارونه او حساب او کتاب وضع کړو چې د افغان ولس اړتياوې پوره کاندې."

د ښاغلي اوباما له همدې نظر سره اکثره افغانان موافق دي. افغانان تل د اوسني حکومت له فساد، لټې، او بې مسوليتۍ څخه شکايت کوي. دا ده افغانانو يوه مهمه غوښتنه ده. د يوه پاک، موثر، با مسوليتنه حکومت نشته والی د افغانستان اساسي سياسي ستونزه ده. همدا کمزوري د نورو ټولو ناخوالو مور ده. او زه يقين لرم تر څو چې دا مشکل حل نه سي، اوسنی ټولې هلې ځلې او خولې تويول عبث دي. د تېرو کلونو ناکاميو شېره او مغز د گورننس او ښه حکومت نشته والی دی. افغانان پدې مبارزه کې د اوباما ملاتړ کوي. هيلمن يو چې د اوباما مفکوره فقط د تيوري او ذهن په چوکاټ کې رابيسار نه سي، بلکې عملي سي.

ښاغلي اوباما په خپل بيان کې وويل، "موږ افغانستان ته پدې نيت نه يو تللي چې يا هغه هېواد کنټرول کړو، او يا يې راتلونکې ديکتې کړو. موږ ځکه هلته ولاړ وو چې له هغه ځايه پر موږ باندې حمله وسوه او درې زره بېگناه کسان يې ووژل.

بيا هم اکثره افغانان د ښاغلي اوباما د نظر هر کلی کوي، ځکه افغانان پوهيږي چې بالاخره سياسي حاکميت او مشروعت په خلکو پورې اړه لري. افغانان له ښاغلي اوباما څخه غواړي چې په افغانستان کې د امريکايي او نورو خارجي قواوو شتون، عمليات، او د نفوذ ساحه د قانون په چوکاټ کې راولي. افغانان د خپلسرو تلاشيو، بېشمارو توقيفونو، او پرله پسې بمباريو ختمول غواړي. افغانان د امريکا په ملاتړ د بدنامو مشهورو ټوپکيانو توقيف او محاکمه کول غواړي.

همدا راز، ښاغلي اوباما په افغانستان او پاکستان کې حالات سره وتړل. هغه پخپل بيان کې پر دې ټکی ډېر ټينگار وکړ. د اکثره افغانانو او د سيمي د څارونکو په نظر د تروريزم پر خلاف په مجادله کې افغانستان او پاکستان يوه واحده جبهه ده. په بل عبارت، پدې مبارزه کې گرده سيمه شامله ده. ځکه ممکنه نده چې په يو ځای کې دي ثبات وي او په بل ځای کې دي بې ثباتي روانه وي.

افغانان باور لري چې پاکستان بايد مجبوره کړي سي چې د مذهبي ډلو د تقويه کولو او روزولو څخه لاس واخلي. پاکستان د مذهبي تروريزم په مرکز او پوهنتون بدل سوی دی. پاکستان او مذهبي افراطيت اورگانیک تړاو لري. تر

څو چي په پاکستان کي د القاعدې او طالبانو پر خلاف پراخ او موثر عمليات ونه سي، په افغانستان کي ثبات او سوله ټينگول هسي خوشي خوب او خيال دی. په سيمه کي، د مذهبي تشدد او افراطيت مخه نيول، د ټولو په گټه ده. قريب درې لسيزي کي چي افغانستان، پاکستان، او حتی ټوله سيمه د مذهبي افراطيت، فرقوي، او سيمه ايزو لانجو قرباني دي.

د رېگن او ضيا الحق په زمانه کي د اخواني او مذهبي ډلو تقويه کول او منظمول پيل سول. که څه هم شل کاله کي چي کمونزم مات او ختم سو، خو په افغانستان او سيمه کي د ملايانو روزل لا دوام لري. قريب ديرش کاله کي چي (اې ايس اې) د افغانستان او هند پر خلاف مذهبي شرارت پالي. هغوی په جنگ او مرگه ژوبله کي په کافي اندازه تجربه ترلاسه کړې ده. هغوی نن سبا په يوه فکري او سياسي قوت باندې بدل سويدي. نو بنا، د هغوی سره بايد په فکري او سياسي ساحه کي هم مبارزه وسي. په افغانستان، پاکستان، ايران، او په نورو اسلامي ملکونو کي اوسنيو تاريخي تجربو وښوده چي همدا مذهبي ډلي د فکري او سياسي لحاظه د يوه سالم او موثر حکومت د چلولو جوگه ندي. په سيمه کي، افغانان تر بل هر چا له مذهبي افراطيت څخه ډېر زيانمن سويدي. لنډه داچي په مذهبي حاکميت کي هيڅ خير او کاميابي نسته.

د ښاغلي اوباما د بني ستراتيژي او نيت سره سره، هغه مجبوره دی چي افغانان او امريکايان پدې قانع کړي چي امريکا هلته د اوردي مودي لپاره پاتېږي او د هغه هېواد د بياودانولو پوخ ټکل يې کړی دی. ځکه که چيري خلک داسي و انگېري چي گواکي امريکا په افغانستان کي کارونه نيمکله پرېږدي او له هېواد څخه وځي، بيا نو د کابل حکومت سره د عامه خلکو د ملگرتيا او ملاتړ چانس ډېر کمزوری کيږي. خلکو ته بايد ډاډ او ضمانت ورکړه سي چي افغانستان د امريکا لپاره اهميت لري. بلخوا، د وتلو خبري د القاعدې قاتلان او سرټيمه طالبان لا زور کوي، ځکه بيا نو هغوی په انتظار او وخت پاسولو کي گټه او کاميابي ويني، او يو ځل بيا د راتگ او حاکميت خيال په سر کي روزي.

بلخوا، که چيري امريکا په افغانستان کي د القاعدې او طالبان پلاس ماتې وځوري. دا به نه يوازي يوه تاريخي واقعه وي، بلکي د جهاديستانو او مذهبي قاتلانو لپاره به يوه لويه تبليغاتي وسيله هم وي. بيا به هر ملا او طالب گرده ورځ د يوي بلي امپراتوري د ماتولو لايې شاپي وهي. هغوی به بيا په منبر او دفتر کي د خپل تور حاکميت بي خونده تبليغ کوي. بيا به طالبان او القاعده په يوه وړانونکي سيلو بدل سوي وي.

يقيناً، په راتلونکو څو مياشتو کي به جنگونه او مرگ ژوبله زياته وي. ځيني ځايونه بايد بېرته ونيول سي، پاک سي، او وساتل سي. په عين زمان کي، د بياودانولو کارونه بايد لاگرندي او څو چنده سي. په مازي تشو خبرو او وعدو کي او ښاورنه نه ابادېږي. او نه هم په تش ډبي د سړی سر غوړېږي. د دښمن سره مبارزه بايد هر اړخيزه وي. د اوسني مذهبي جريان د مخنيوي تر ټولو ښه ستراتيژي راتلونکي نسلونه په عصري علومو او ماډرن نړۍ ليد باندې سمبالول دي. ځکه په سيمه کي مذهبي افراطيت سياسي، اقتصادي، او فرهنگي رېښي لري، او بايد په ټولو ساحو کي مبارزه ور سره وسي. د تروريزم د ماتولو يوازنی پوخ ضمانت پوه او سالم ولس دی. طالبان او القاعده خلکو ته د وړاندې کولو لپاره هيڅ شی نلري، هغوی په فکري لحاظ د جهل او ناپوهۍ د بيديا سپېره استازي دي. هغوی په سياسي لحاظ د لحد مري دي. په پای کي، که څه هم په افغانستان کي د کاميابي لپاره لاره ډېره گرانه او خطرناکه ده، خو بيا هم يوه ښه ستراتيژي د طالبانو او القاعدې ماته تضمينولای سي. په بل عبارت، اوس لا هم ددې امکان سته چي دايمي ثبات او سوله ټينگه سي. والسلام.